

Ланцош и приносът му към създаване на квантовата механика

Корнелий Ланцош (1893–1974) е унгарски физик-теоретик, работил на Запад. Преди Шрьодингер да напише прочутото си уравнение, Ланцош публикува статия, в която също има вълново уравнение, но записано в интегрална, вместо в обичайната диференциална форма. Това уравнение е еквивалентно на уравнението на Шрьодингер. Статията съдържа също части, свързани с матричната механика. В интегралното уравнение обаче фигурирала не енергията, а реципрочната ѝ величина. Това се оказва достатъчна причина за Паули да “заклейми” статията и в писмо до Паул Йордан да напише: “Като цяло смятам, че подходът на Ланцош не е много полезен.” В резултат на това Ланцош се преориентира към математичната физика и теорията на относителността, където се прочува, а по квантова механика повече не публикува.

През 1972 г. в Международния център по теоретична физика в Триест се провежда конференция, посветена на седемдесетата годишнина на Дирак. Пред слушателите, без да знае, че сред тях е и самият Ланцош, ван дер Верден разказва историята за статията му и нейния принос. Председателстващият Л. Розенфелд знае за присъствието на Ланцош и казва: “Ние сме щастливи, че проф. Ланцош е сред нас и чу това заслужено признание за приносите му по онова време. Аз помня, че четох Вашата статия, но не мога да твърдя че я разбрах така добре, както тук я обясни проф. ван дер Верден.”

След тези думи измежду публиката се изправя един възрастен човек – Ланцош, и приканен от председателя, излиза на подиума. Изненаданият ван дер Верден и след кратък разговор го пита дали е знаел всичко, което той е казал тук пред аудиторията. Ланцош отговаря:

“Вие сте абсолютно прав. Вие реабилитирахте работата ми. Както всеки знае, Паули беше злобен човек. Според него, всички, което не е в съответствие със собствените му идеи, е погрешно, и едно нещо е вярно, само ако го е направил той самият, ако го е открил той, което всъщност е ОК за такъв велик човек като него. Той можеше да си позволи такова озлобление, но аз съм Ви благодарен за това, което изтъкнахте тук.”

На Ланцош принадлежи и следният коментар.

“Повечето от изкуствата, като напр. рисуването, скулптурата и музиката са обърнати към общата публика. Това е така, защото те се възприемат от някое или от някои от нашите сетива. Не е така с математичното изкуство; то може да бъде възприемано само от математици, а, за да станеш математик, е необходимо много време за интензивно обучение. Общността на математиците е подобна на една въображаема общност от композитори, чието единствено удоволствие е от размяната помежду им на партитурите, които са композирали.”